

روایت اول:
بهروز فائقیان
منتقد هنر

درباره نمایش «ماشینری» نوشته و کارهادی حوری

همدستی در یک نظم ویرانگر

سازوکارهای مبتنی بر ساختارهای از پیش تعریف شده که نظمی یکسویه را به واحدهای اجتماعی تحمیل می‌کند، ناظر بر مناسباتی به‌شدت قاعده‌مند، سختگیرانه و غیرقابل انعطاف است که در وجوه مختلفی قابل شناسایی است. از قضا وجوه بسیار گوناگون این ایده یعنی سازوکارهایی که تسلط بر جوامع بشری را دنبال می‌کنند، در ادبیات و درام‌پردازی‌های معاصر در اشکال بسیار متنوعی بروز یافته و حتی می‌توان در این ارتباط از یک کتگوری یا رده موضوعی مشخص حرف زد. فهرست مفصلی از آثاری که چنین ایده‌ای را مبنای درام‌پردازی قرار داده‌اند، می‌توان پیش کشید؛ از نمایشنامه «کرگدن» اوژن یونسکو که دستگاه ایدئولوژیک آلمان نازی را نشانه می‌رود تا «چرخ دنده» ژان پل سارتر که دور تسلسل انقلاب‌های سوسیالیستی را به میان می‌کشد، همین‌طور «اتفاق» هاینریش بل که به روابط سرد و فراموش‌شده انسان در دنیای صنعتی می‌تازد، همه و همه نسخه‌هایی از این ایده را ارائه می‌دهند که در عین تفاوت‌های آشکار، پیوندهایی جدی با یکدیگر دارند.

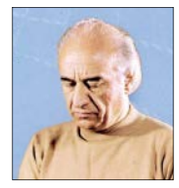
نمایش ماشینری به نویسندگی و کارگردانی هادی حوری را نیز از جمله آثار در این رده می‌توان شناسایی کرد. نویسنده در اینجا حتی در ساختار و جغرافیای اثر تا اندازه زیادی به ظواهر و تصویر بیرونی یک مکانیزم ماشینی معین می‌پردازد و همین خصلت را در فرم و اجرا برجسته می‌کند. طراحی بازی‌ها، همین‌طور موتیف‌هایی که در قالب دیالوگ‌ها و حرکات تکرار شونده در طول نمایش بارها و بارها رخ می‌دهند، نشان از استقرار نظمی در این جغرافیا دارد که می‌تواند به طور مشروط تا ابد ادامه داشته باشد. با این حال نمایش ماشینری به‌رغم این اشتراک مضمون توانسته تا اندازه‌ای به وجوه متعددی که چنین درونمایه‌ای می‌تواند به میان بکشد، نزدیک شود. به این ترتیب آنچه در نمایش ماشینری با آن روبه‌رو هستیم، افزون بر استقرار نظمی دلخواه که در اینجا از سوی کارفرمایان یک واحد صنعتی به کارکنان تحمیل شده، توافقی است که آرام آرام و به شکلی دوسویه هر دو طرف ماجرا یعنی کارگر و کارفرما را درگیر می‌کند. اینجا مساله تنها پذیرش این نظم و گردن نهادن بر آن در میان نیست؛ حتی بر خلاف بعضی از نسخه‌هایی که این ایده را دنبال کرده‌اند، هیچ قهرمان یا مخالف خوانی حاضر نیست با این نظم به مقابله برخیزد یا آن را به چالش بکشد. از این جهت در ماشینری هیچ استثنایی در کار نیست و هرچه می‌بینم قاعده و پذیرش است. اینجاست که دستگاه حاکم فرصت آن را می‌یابد تا با همدستی اجزا و عناصر جاندار و بی‌جانش نظم دلخواه خود را فراگیرتر و مستحکم‌تر از همیشه دنبال کند و پیچ و مهره‌هایش را سفت‌تر از هر وقت دیگر ببندد. اینجاست که می‌شود گفت نمایش ماشینری تا اندازه‌ای پا را جلوتر می‌گذارد و توافق‌کنندگان با این نظم ناعادلانه را هم به همان اندازه به چالش می‌کشد که برقرارکنندگان آن را. به این ترتیب نویسنده در اینجا به‌رغم به میان کشیدن مضمونی جهان‌شمول که بالقوه می‌تواند بی‌زمان و بی‌مکان تلقی شود، تا حدی به مختصاتی بومی دست پیدا می‌کند و موفق می‌شود از خلال چشم‌اندازی انتزاعی و تمثیلی وجوهی از رفتار فرهنگی جامعه خود را در این زمینه بازیابی کند و به میان بکشد.

عطف

خاطرات ایرلندی بل در ایران

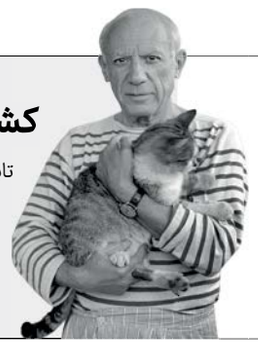
درست است که یک دهه از تب هاینریش بل‌خوانی در ایران می‌گذرد اما انتشار کتابی از او برای کسانی که دنبال تب‌ها و مدها نیستند، هنوز می‌تواند خبر خوبی محسوب شود. ماجرا از این قرار است که کتاب «دفترچه خاطرات ایرلندی» این قصه‌نویس آلمانی با ترجمه سارنگ ملکوتی در نشر نگاه منتشر شده است. البته این کتاب جزو ادبیات داستانی بل محسوب نمی‌شود چرا که دربرگیرنده روایت سفر کوتاه او به ایرلند است که اواسط دهه ۱۹۵۰ انجام شد. آن‌طور که خبرگزاری مهر نوشته، نویسنده در این کتاب به یادداشت‌های مختلف و پراکنده درباره ایرلند و وضع نابسامانش در آن دوران پرداخته است.

یاد پایور در نیاوران

آیین یادبود زنده‌یاد فرامرز پایور، نوازنده فقید موسیقی ایرانی با عنوان شب پالیزبان در تالار خلیج‌فارس فرهنگسرای نیاوران تهران برگزار شد. آن‌طور که روابط عمومی انجمن موسیقی ایران خبر داده، محمدرضا فیاض آهنگساز، مدرس موسیقی و نوازنده سنتور، پیمان آذرمینا پژوهشگر و هنرمند موسیقی و مینا افتاده نوازنده سنتور و موسیقیدان در این مراسم درباره پایور سخن گفته‌اند.

کشف تابلوی پیکاسو در تعقیب و گریز پلیس و سارقان

تابلوی نقاشی‌ای که گفته می‌شود متعلق به پیکاسو است و مهر موزه ملی عراق بر آن دیده می‌شود روز جمعه طی یک عملیات ضدقاچاق و تعقیب و گریز سه مظنون در دیار بکر ترکیه کشف شد. این خبر را ایسنا داده و درباره موزه هنرهای مدرن عراق نوشته که پس از واژگونی رژیم صدام حسین در سال ۲۰۰۳ مورد غارت قرار گرفت از جمله آثاری از پابلو پیکاسو که همچنان مفقود باقی مانده‌اند.

عصر دیروز احتمالا بعد از تماس خبرنگار جام جم با دفتر تبلیغات شرکت پارمیدا و در فاصله‌ای که این گزارش نوشته می‌شد، پارمیدا این تبلیغ را از روی اینستاگرامش حذف کرد

ویدئویی پر رنگ و لعاب تبلیغاتی یک شرکت تولید شکلات، باعث تعجب خیلی‌ها شده است

زن در خدمت شکلات؟!

گروه ادبیات و هنر

هر بار که زنگ تلفن به صدا درمی‌آید و کسی می‌خواهد درباره تبلیغ جدید شکلات پارمیدا حرف بزند، اپراتورها خودشان را برای شنیدن انتقاد و گلایه آماده می‌کنند. این روزها تلفن‌های شرکت بارها و بارها به صدا درآمده و انتقادهای زیادی مطرح شده که اصلی‌ترین و مهم‌ترین آنها به استفاده از زنان و نمادهای جنسیتی در این تبلیغ برمی‌گردد. اگر احیانا تبلیغ جدید شکلات پارمیدا را ندیده‌اید، کافی است سری به آپارات بزنید و با یک جست‌وجوی ساده تماشاگر روایتی باشید از خانمی که خودش را برای رفتن روی فرش قرمز آماده می‌کند، اما برخلاف تصویر نه عطر معروف و نه آرایشش نظر عکاسان و خبرنگاران را به خودش جلب نمی‌کند. یک بار دیگر پیش از آماده شدن، تکه‌ای شکلات تلخ را گاز می‌زند و دوباره آماده می‌شود؛ این بار با لباس و ظاهری متفاوت‌تر از قبل و البته به همراه یک بسته شکلات پارمیدا قدم بر فرش قرمز می‌گذارد و این بار مورد استقبال گرم عکاسان قرار می‌گیرد. این تبلیغ فقط با واکنش تلفنی مخاطبان مواجه نشده و عده زیادی در فضای مجازی نقدهایی به آن وارد دانسته‌اند، اما چطور شده که تبلیغ یک شکلات به جای جذب مردم، دافعه ایجاد کرده و واکنش‌های منفی کاربران مختلف با جنسیت‌های متفاوت را به دنبال داشته است؟ سعی کرده‌ایم برای این سؤال، جواب‌هایی پیدا کنیم و به این منظور با مدیر تبلیغات شکلات پارمیدا، گفت‌وگویی داشته باشیم، اما میسر نشد. با این همه تحلیل‌ها و دیدگاه ما و برخی از کاربران پیش روی شماست.

۱ در این تبلیغ از چه چیزهایی استفاده شده است؟
همان همیشگی

همه چیز مهیاست که تبلیغ شکلات تلخ پارمیدا را به استفاده کلیشه‌ای از نمادهای جنسیتی متهم کنیم؛ زن، شکلات، لباس، آرایش و فرش قرمز. همه اینها در کنار هم به‌علاوه تصویرگاز زدن شکلات هیچ معنای دیگری ندارد جز استفاده از کلیشه‌های جنسیتی که سال‌های سال در صنعت پرسود تبلیغات در جهان مد نظر بوده و در حالی که جهان غرب، استفاده از این نمادها و کلیشه‌ها را مورد بازنگری قرار داده، در کشورمان برای اولین بار به این شکل مورد استفاده قرار می‌گیرد.

استفاده از کلیشه‌های جنسیتی و به‌خصوص حضور زنان در تبلیغات بعد از انقلاب در کشورمان طرفداران چندانی نداشته و قانون هم برای حضور زنان و کودکان در تبلیغات تصویری ملاحظاتی داشته است. شاید چند نمونه از چنین حضوری را در چند نمونه تبلیغات تصویری دیده باشید، اما عمدتا این موارد به فضای مجازی برمی‌گردد و محصولات یا خدمات نوپای متعلق به جریان‌های نه‌چندان رسمی و مهم. شاید شکلات پارمیدا اولین محصول شناخته‌شده باشد که در یک جریان رسمی و جدی، از کلیشه‌های جنسیتی برای تبلیغات بهره می‌گیرد.

۲ کدام موارد قانونی نادیده گرفته شده است؟
مجوز دارد؟

همه می‌دانند طبق قانون، استفاده ابزاری از زنان و کودکان در تبلیغات ممنوع است و به طور دقیق‌تر می‌توان گفت در بند (ف) ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی ماده ۷ قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان که در مجموعه قوانین و مقررات تبلیغاتی کشور تصویب شده، استفاده ابزاری از زنان، مردان و کودکان که نقش اصلی را در معرفی کالا و خدمات ایفا می‌کنند، نادرست محسوب می‌شود.

با این حساب دو گزینه درباره تبلیغ جدید شکلات پارمیدا وجود دارد: یا این تبلیغ مجوزهای لازم را دریافت نکرده یا این‌که از زن استفاده ابزاری نشده است که در این صورت یعنی از نگاه ناظران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، این‌که یک خانم بدون شکلات پارمیدا مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرد و وقتی شکلات پارمیدا در کیفش دارد، با استقبال عکاسان روبه‌رو می‌شود، به معنای استفاده ابزاری از زنان نیست!

۳ آیا بازیگر این تبلیغ مشهور است؟
دختر تبلیغاتی

کاربران برای انتقاد به تبلیغ شکلات پارمیدا از کنایه به تلویزیون و بازیگر این تبلیغ هم دریغ نکرده‌اند و این سؤال برایشان مطرح شده که چرا بازیگری که از قاب تلویزیون به مردم معرفی شده حالا باید در چنین تبلیغی ظاهر شود و این حضور را تضاد با قواعد تلویزیون و عرف جامعه دانسته‌اند.

نکته اینجاست که بازیگر این تبلیغ در تبلیغات تلویزیونی از جمله تبلیغ یکی از اپراتورهای تلفن همراه و چند محصول دیگر حضور داشته و بازیگری نیست که از طریق سریال‌های تلویزیونی یا سایر انواع برنامه‌های تلویزیونی به مخاطبان معرفی شده باشد. تیزرهایی که البته از نظر محتوایی استاندارد بوده‌اند.

۴ این تبلیغ از چه امکاناتی بهره برده است؟
اشتباهات چپقی

ویدئوی تبلیغ جدید شکلات پارمیدا در وب‌سایت و نرم‌افزار موبایلی آپارات در دسترس قرار گرفته و این اولین بار نیست که آپارات چنین ویدئوهایی را منتشر می‌کند، اما به هر حال همیشه به استناد این‌که یک سرویس کاربرمحور است، توانسته از پس فشارها و سؤالات قضایی بر بیاید.

نکته قابل توجه این که بسیاری از منتقدان به نمایش این آگهی روی آپارات هم از این بابت انتقاد کرده‌اند که این سرویس نمایش ویدئو را منتسب به نهادهای دولتی و حکومتی دانسته‌اند، اما تقریبا همه اطلاعات موجود نشان می‌دهد که آپارات متعلق به بخش خصوصی است و اگر پای نهادهای دولتی در میان باشد به اندازه حمایت از این سرویس برای پا گرفتن بوده و احتمالا بعد از حدود هشت سال که از عمر آپارات می‌گذرد، دیگر از این حمایت‌ها خبری نیست.

محمدجواد شکوری‌مقدم، موسس و مدیر آپارات، روزگاری با اشاره به فیلتر یوتیوب، نوشته بود که ۴۰۰۰ سال پیش وقتی قانون منع ساخت قایق‌های بزرگ‌تر از ۱۲ متر در کنار رود نیل را وضع کردند، بعضی‌ها شب اول سکته کردند، معدودی هم چپقشان را چاق کردند و به افق و تاریخ نگریستند.

شکوری مقدم در انتهای این نوشته با طرح یک لبخند متذکر شده که اهل چپق است. حالا او دارد چپقش را می‌کشد در حالی که آپارات با این توجیه که یک سرویس کاربرمحور است درگیر هیچ قصه و ماجرایی نمی‌شود.

رگ‌به‌رگ شدن مرزهای حمایت از زنان!

اساسا ماجرای تبلیغ پرسروصدای یک شکلات معروف ایرانی که گزارش حاشیه‌هایش را در همین صفحه می‌خوانید از توییتر بود که داغ شد. برخی از این توییت‌ها را برایتان گزینش کرده‌ایم:

Tweet

مجید غمخوار: طرف تبلیغ شکلات ساخته تو آپارات حدود ۲۵ هزار بازدید داشته و بعد با استفاده از حضور حساسیت‌زای زن در تبلیغ، دوستان هجوم بردن که واویلا ببینید این تبلیغ سکسیتی را و در کمتر از ۱۲ ساعت این تبلیغ هفت میلیون بازدیدکننده داشت. چیزی که شرکت پارمیدا دنبالش بود و به آن رسید، دیده شدن.

۷ ۱ ۳

Tweet

زهرا احمدی: الان اگه منم شکلات پارمیدا بخورم و توییت کنم چندهزارتا لایک می‌گیره؟!!!!

۱ ۴ ۸

Tweet

مرد تنها: سعی می‌کنم دیگه هیچ‌وقت شکلات پارمیدا نخرم. #کالای_ایرانی اما نه به هر قیمتی

۵ ۱ ۹

Tweet

فاطمه: تصویر یک زن که مادره، روی دیوارنگاره میدان ولیعصر، توهین به زن محسوب میشه و همه براش فریاد واافسفاه سر میدن اما اگر یک زن به جنسی‌ترین شکل ممکن بشه ابزار فروش و تبلیغات شکلات پارمیدا هیچ عیبی نداره و کسی بهش برنمی‌خوره؟ مرزهای حمایت از حقوق زنان رگ‌به‌رگ شده حقیقتا از این همه تناقض

۲ ۳ ۵

MUTE

فارغ از این‌که ویدئوی جنجالی این شرکت تولید شکلات، دچار کلیشه‌های جنسی است، در این گزارش سعی کرده‌ایم از بین واکنش‌ها پاسخ‌هایی بیابیم برای این‌که چرا این تیزر به‌لحاظ استانداردهای تولید تیزر تبلیغاتی درست نیست

۲ کتاب ترجمه و تالیف درباره نمایشنامه‌نویس آمریکایی منتشر شد

دبلِ خواندنی سم شپارد در ایران

کتاب «شناخت سم شپارد» نوشته جیمز آ. کرنک با ترجمه مسلم آیینی در نشر ویهان روانهٔ بازار کتاب شده است. کتاب حاضر، یکی از مهم‌ترین منابع برای تحلیل و بررسی آثار نمایشی این نمایشنامه‌نویس برجسته معاصر است. مسلم آیینی مترجم کتاب «شناخت سم شپارد»، پیش از این نیز طی اثری تألیفی به این نویسنده سرشناس آمریکایی پرداخته بود. کتاب «تأثیر پست‌مدرنیسم در نمایشنامه‌های سم شپارد: مولفه‌های شکلی و معنایی پست‌مدرنیسم در نمایشنامه‌های سم شپارد» از این نویسنده و مترجم با توجه به آثار ادبی- نمایشی سم‌شپارد و دستیابی به مؤلفه‌ها و شیوه‌های نوین و معاصر ادبیات نمایشی آمریکا تدوین شده است. هدف اصلی این کتاب شناخت و به‌کارگیری وجوه کاربردی آثار نمایشی سم‌شپارد است.

هر دو کتاب یاد شده یعنی «شناخت سم شپارد» و «تأثیر پست‌مدرنیسم در نمایشنامه‌های سم شپارد» در سی و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران نیز به مخاطبان علاقه‌مند عرضه خواهد شد تا در این صورت بتوانیم بگوییم آقای نمایشنامه‌نویس در سال جدید به قول فوتبالی‌ها با دو کتاب، دبل می‌کند.